

הגזול עצים פרק תשיעי בבא קמא

קג.

עין משפט
נר מצוה

(א) לַעֲלֹל דָּף ט: יו: ז"מ
 מג. פסחים לב. ט. ז"מ
 סג. א. ס. נה. ד. ו. לַקְטָן
 קט. א. ע"י מו"ק לַקְטָן
 קד. ד"ה חוק. ו. ז"מ ט:
 ושי' לַקְטָן קד. מו"ק ד"ה
 נמן. ו. ש"ך לעמוד
 הקוד. ח. ד"ה דאמר.
 ט. ו'ל' בשבועת עלמא.
 י. ונשבע על השמי כסף
 יתיר על הפרוטה שהיה
 ככר א"ז איירי שטענו ז'
 כסף והיה הכל ופיר
 פרוטה אחת ונשבע אח"כ
 על הפרוטה שפיר. העתק
 ממלו"ב גרסאות,

הגהות הב"ח

(א) במשנה אחרי אפילו
 למד:

מובן רש"י

ופנהיא בעלמא. לשון
 שומר, כאלם שחלו
 ממונו באלם חסוב כדי
 שלא יגלוהו היינו יבמות
 קס"ו. עושין אמנה
 בפירות. ונתן מעות
 בלמנה כשער של עכשיו
 שאלה בשוק על מנת
 לקבל פירות אפילו יוקרו
 חטין, ואין עושין אמנה
 בדמים. לפסוק על
 הפירות כדי לקבל דמים
 לכשיקרו, כיון דחיי ייבי
 חיי שקיל מחיי כריכתא
 (ב"מ טז). ויליכנו אחרי
 אפילו למדי. אם היתה
 שנשבע לשקל דלה היה
 ליה פפריה עד שחזירנו
 ליה ממש ולא לשלוח,
 כדמצי (בבבבא ה) ונתן
 לאכר אסם לו (ב"מ טז).
 נתן לו את הקרן. לאחר
 שנשבע והיה ומחייב קרן
 וחומש, ונשבע לו על
 החומש. שחזר וכפר את
 החומש ואמר נתתיו לך
 ונשבע והיה (שם טז).

רבינו הגאון

מתני'. הגזול את חבריו
 שוה פרוטה וכול'. וייקון
 מתניתין דקתני ונשבע,
 דוקא נשבע הוא דבעי
 לאמטייה בתורה, אפילו
 למדי, אבל לא נשבע לא.

אין כופין אס המוכר. לחזור ולכתוב שטר מכירה אחר ללוקח שהיה לו להחנות ולהודיעו כתוב שטרי בשם ריש גלותא שאם יאלו עסיקין ארצה להס שהוא של ריש גלותא וכתוב לי שטר אחר בשמי שלא יבא היום או לתמר יורשי ראש גולה לתוצעה ממני: ופנהיא **בעלמא הוא דנעניא.** כלומר להלכה נכתובתני. פנהיא לשון חוק וחיבירו בהאשה [שלוס] ציבמות (דף קטו:) לפנהיא שצקיה גבי מאלא כלי וכתוב עליו ק"ף קרבן מ"ס מעשר תי"ו תרומה: **עניינא.** תנאי: **דאמר להו לוקח לפהדי קמי מוכר חונו כו'.** ובהדי מוכר גופיה לא אתמי: **אמינא שטרא אחרינא מהיאך כו'.** אי הייתי סובר שאתה אומר לעדים צעינא דנכתוב לי שטרא אחרינא ריש גלותא: **וצניא מרוסא דיתנא.** על מנת ליתן דמיהן שהן לוקמין לרב כהנא: **לא תשקול.** משום רבי: **כמאן כבני מערבא.** בתמיה. כלומר דאמרינן מי הודיע ללוקמין שיקנו מעומיהן לרב כהנא לפיכך לא זכה בהן: **אטו.** מאי איכפת לן בהקנאתן וכי רב כהנא עתיד לטול מעות היה ויטול רבית שנתן לו ד' ויטול ח' והלא פשתנו היה נוטל וכל מקום שהיה שם שלו היה ולאו שמכרוהו גלוהו מיניה ומשלמים כל דמיו ציור כשעת הגזילה ובשעת הגזילה כבר הוקר: **אמנה הוא.** שנתן להס מעות בלמנה ולא היה להס פשתן שקבלו דמים והתנו עמו כשער הזול ליתן לו כל השנה בשער זה דמן (ב"מ דף עב:) **יאל השער פוסקין אע"פ שאין לזה יש לזה: ורב דאכר ליה למשקל זוזי: לטעמיה דא"ר.** בלחיה נשך (ב"מ סג.) עושין אמנה ליתן מעות על השער של זול של עכשיו: **צפירות.** לקבל פירות בשער היוקר: **ואין עושין אמנה בדמים.** כשנא לשער היוקר לקבל פירותיו אסור ליתן לו מוכר דמים של עכשיו דמיחוי כרביית דיהיז ליה תרמי סלעים ושקיל ארבע: **בתנאי ונשבע לו.** על שקר והודה: **ויוליכנו אחרינו אפילו למדי.** דאין לו כפרה עד שיחזיר לנגול עלמנו דכתיב לאשר הוא לו וגו' (ויקרא ה) וגבי נשבע לשקר כתיב: **לא יתן לא לנגו.** של נגול להוליכו לנגול שאם יאנסוהו חייב להחזיר דלה הוי השבע עד דמטי לדיה כדאמרן: **לשניה ז"ד.** תקנתא הוא דעבוד רבנן מפני תקנת השבים שלא נחייב לזה להוציא מנה בהולאת הדך: **ואם מה.** נגול ולא נתן לו **אם החומש.** או שמחל לו שמהל לו על החומש או שמחל לו על זה ועל זה כו': **נתן לו אם הקרן.** לאחר שנשבע והודה ונתחייב קרן וחומש נשבע לו שצועה שניה על החומש שנתנו לו והודה: הרי

בגזול דאודעינהו דידיה ואודעינהו נמי לשהדי. מימה אס כן אמאי לריך לדחוק את ריש גלותא שיכתוב לו שטר יכתבו לו עדים כיון שידעין שהוא קונה לעלמו וי"ל כגון ללה צעו עדים למיכתב ליה שטרא אחרינא: **יהב זוזי אביתנא.** השתא ס"ד דאייירי דמשך נמי ופקדון בעלמא הוא דהוי גביה: **כמאן כבני מערבא דאמרי מי הודיעו לבעל חטין כו'.** כלומר ומשום הכי אי לאו דלודעיה ללוקח כי קמזבין דהאי כיתנא דכהנא הוא נמאלא דכהנא לא קני להנאו מעות דאיהו לאו אדעתא דהכי יבצו ליה מעותיו ואי שקיל כהנא מידי דמרוומייהו ה"ל כאליו מדידהו יבצו ליה ומזוי כרבי: **התם אמנה הוא.** פי' צקונטרס שנתן להס המעות בלמנה ולא היה להס פשתן כשקבלו המעות וקשה דאס כן היכי מסיק רב לטעמיה והא צכה"ג אפילו רבי ינאי מודה דאסור לקבל המעות כיון שלא היה לו פירות בלמנה שעה שהוא פוסק עמו דהא דאמר ר' ינאי מה לי לו פירות בלמנה שעה שהוא פוסק עמו ורב אפילו צכה"ג אסור לקבל מעות אלף פירות דוקא דהא צפרק איהו נשך (ב"מ דף טז. וס"ג) מייתי דרבי ינאי אצרייתא דרבי אושעיא דהיה נושא בצבירו מנה והלך על גורנו ואמר לו תן לי מעות שאני רוצה ליקח בהן חטין אמר ליה חטין יש לי כו' עד וכו' יש לו מותר אין לו אסור וקאמר התם ש"מ איתא לר' ינאי דאמר מה לי הן מה לי דמיהן משמע דר' ינאי דוקא כי יש לו מותר וצכה"ג פליג רב ומיהו יש ליישב פי' הקונטרס דהתם דוקא דאייירי בהלואה לא שרי רבי ינאי אלא כשיש לו פירות דוקא אבל זבני אמר התם דפוסקין על שער שנשוק אפילו אין לו והיינו אמנה צפירות ומה שפירש צקונטרס [התם] דרבי ינאי מתיר דמיהן שאין מעות ממש אלף דוקא פירות דומיא דההיא דצרייתא יין דמי חטים וכן יין דמי שמן שמן דמי יין דלא ממזוי כרביית אלף מעות אסור אין נראה דלכא צשמעתין מוכחא דאפילו זוזי מותר לקבל והלכה כרבי ינאי כדמוכח התם: **הגזול מחבירו שוה פרוטה ונשבע כו'.** כגון שנשבע מעלמו דאין צ"ד משביעין אלא בטענת שמי כסף והודאה שוה פרוטה ואפילו

קב א מ"י פ"ב מהלכות
 שולחן וסופין הלכה
 ה סמג עשין פב טו"ע
 ח"מ ס"י קפד סעיף ב:
 קג ב טו"ע י"ד ס"י
 קפה סעיף ו:
 קד ג מ"י פ"ז מהלכות
 גולה הלכה ט סמג
 עשין פב טו"ע ח"מ ס"י
 טו"ע א:
 קה ד ה מ"י שם הלכה י
 טו"ע א:
 קו ו מ"י שם פ"ח ה"א
 טו"ע שם סעיף ד:
 קז ז ה מ"י שם פ"ז הל'
 יא סמג שם טו"ע
 שם סעיף ג:
 קח ט י מ"י שם טו"ע
 שם סעיף ב:
 קט ט י מ"י שם טו"ע
 שם סעיף ב:

שצועה עלמנו מיחייב חומש כדמוכח בשליה פירקין וצמט' שבעות (דף לו:) **תן נמי שבעת הפקדון נוהגת בלנשים ובלנשים צפני צ"ד** ואלא צפני צ"ד [מפני עלמון] א"ר מיירי בטענו שמי כסף והודה לו שוה פרוטה: **אבל נותן לשליח בית** השבים שלא נחייבנו להוציא מנה בהולאת הדך משמע מתוך פירושו דנותנו לשליח צ"ד והוא שומרו צידו עד שיבא הנגול ואין צ"ד שם נותן לצ"ד ועוד דאמר בגמ' (דף קד.) שליח צ"ד פסיקא ליה מילתא ל"ש עשאו נגול ל"ש עשאו גזלן להוליך לנגול ועוד אמאי קאמר בגמ' דלא מיתוקמא ממני' כו' טרפון והא צפרק המפקיד (ב"מ דף לו: וש) פריך אמילתא דר' טרפון ושקלי ליה כוליהו ואולי ומשני תני ויניח ע"כ ציד בית דין קאמר כי הא דר' אלעזר בר' דרוב דמסיק אליבא דר' טרפון ועוד בגמ' אמאי אלתריך לאתויי דרבי אלעזר ממתניתין ה"מ לאתויי ע"כ נראה דמתני' איירי לענין אחריות הדך דמיפטר כשיתן לשליח צ"ד ויש לו כפרה מיד ואין לריך לו להמתין עד שיגיע ליד הנגול כיון שקבלו שליח צ"ד אבל בתקנתא זו לא איירי מתניתין כלל: **ואם מת יחזיר לבניו.** נראה דאתא לאשמעינן דאפילו לירשים יוליך למדי א"ר אחא למימר דאין חילוק בין שהנגול קיים בין שהוא מת לענין קרן חומש ואשם כי היכי דיש חילוק בגזלן בין הוא לבניו דבניו אין משלמין חומש על גזל אציהס קמ"ל דלענין נגול אין חילוק: מניח